

La grande illusion de la Directive 96/71

A l'ouest rien de nouveau ?

C. VANDERLINDEN

AJPDS 25 JANVIER 2018

QUELQUES CHIFFRES :

- 1,9 million de travailleurs détachés en Europe (0,7 %)
- 191.000 en Belgique (3,7 %).
- 20.000 emplois perdus dans la construction 2011 à 2015 (= 4 Ford Genk).
- 6000 chauffeurs de moins dans le secteur du transport.
- 30 % de diminution salariale pour les chauffeurs .
- 180 millions d'euros de recettes perdus pour l'Etat en 2015.

ACCUSEE = DIRECTIVE 96/71

« concernant le détachement de travailleurs effectué dans le cadre d'une prestation de service ».

= travailleurs salariés

3 TYPES DE DETACHEMENT:

- « classique »
- « intragroupe »
- « intérimaire »

SECURITE SOCIALE :

< **Règlements 883/2004** et **987/2009** (pas Directive 96/71)

Principe : Sécu du pays d'emploi / accueil

Exception : Sécu du **pays d'envoi si 4 conditions**

- affilié un mois à la sécu de l'Etat d'envoi avant
- maintien du lien de subordination en exerçant
« *normalement* » une « *activité substantielle* »
- « *durée prévisible* » : 24 mois maximum
- pas de remplacement

=> pas de cotisations ONSS en Belgique (A1)

DROIT DU TRAVAIL :

< article 3 Directive 96/71

- = **droit du pays d'accueil** : limité au « *noyau dur* » soit
- « taux de salaire minimal »
  - périodes maximales de travail
  - durée minimale des congés payés
  - sécurité / protection femmes enceintes et enfants
  - égalité hommes / femmes

=> préavis polonais + limites du ...

« noyau dur » :

1. « *taux de salaire minimal* » belge = ?

- prévu par une loi ou une CCT de portée générale

- ≠ rémunération effective du belge

2. **complété si** justifié par **OP**

CJCE 23.11.1999 : ! Frein libre circulation – OK doc soc

=> art 5 L. 05.03.2002 : sanctionné pénalement = noyau dur

Quid de l'art. 189 CPS (01.07.2015) pour les CCT ?

Détachement régulier = **double avantage**

1. Cotisations au taux étranger sur base du salaire étranger
2. Salaire minimum belge sans primes, ... + préavis polonais

=> dans la construction

ouvrier belge : 32 euros de l'heure

ouvrier polonais : 22 euros de l'heure

= concurrence déloyale MAIS **LEGALE** ≠ **DUMPING**

Détachement **IRREGULIER = DUMPING**

3 fraudes :

1. Détachement **fictif** :

- Sociétés boîtes aux lettres ≠ « *stable et effective* » au pays d'envoi (Rgt 1071 / 2009)
- Détachement permanents (art. 12 Rgt 883/2004)

2. Irrespect de la **sécurité sociale** du pays d'envoi :

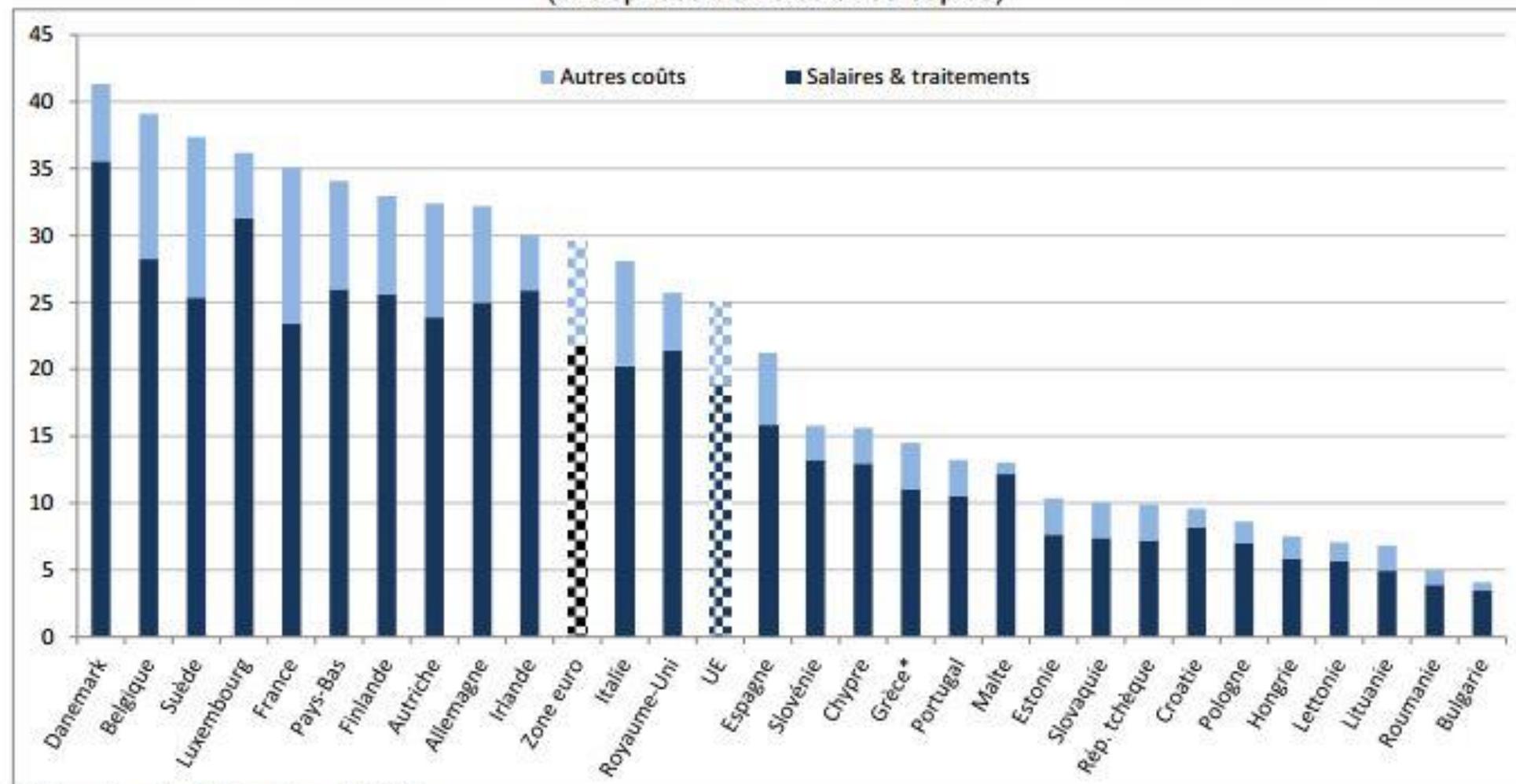
Problèmes des A1 : obligatoires, faux, rétroactifs, laxisme

3. Irrespect du **noyau dur** :

salaire de l'Est (250 eur), heures supp, équipement sécurité, logement, ...

=> 2,5 chauffeurs slovaques pour le coût d'un belge.

Coûts horaires de la main-d'œuvre dans l'ensemble de l'économie en euros, 2015 (entreprises de 10 salariés et plus)

* Grèce: donnée 2014 au lieu de 2015.

Début de réponse : les contrôles

1. Touche au droit du travail + de la sécu
=> Multidisciplinaires / cellules dumping social (COVRON – ONSS)
+ magistrats de référence
2. Ciblés (clignotants) : 65 % positifs
3. Difficultés :
brieveté des détachements / réticences étrangères / langue
multiplicité des sous traitants / absence de siège belge
4. Type de contrôles ?
LIMOSA : - CJCE 03.12.2014 : ok (protection travailleur + lutte c. fraude)
- JP CJCE formalisée par Directive 2014/67
Saisies et mises sous scellés : art 35 et 38 CPS

5. Infractions constatées :

- DPS : A1, LIMOSA, DIMONA, faux, escroquerie, ...
- Pénal commun : TEH, blanchiment, faux, organisation crim., ...

6. Qui poursuivre ?

- si boîtes aux lettres :
  - société étrangère boîte aux lettres : inutile
  - société belge : faux => DIMONA, ...
- si pas de lien organisationnel :
  - société étrangère (décret 03.04.2009 : agrément interim)
  - société belge : L. 24.07.1987 mise à disposition => DIMONA, ...

=> cotisations ONSS dues par la société belge

7. Quid des droits des travailleurs ?

art. 8 RGT 593/2008 + CJCE 15.03.2011 Koelzch c. Luxembourg

loi applicable =

« loi du pays où le travailleur accomplit habituellement son travail »

=> arriérés de salaire dus aux travailleurs étrangers

Noël 2016 : 200 camions hongrois dans une prairie d'Opglabbeek

Février 2017 :

15 chauffeurs de l'est sont logés dans des containers à Courcelles chez Yusen Logistics,
sous-traitant de Caterpillar

<http://www.lameuse.be/>

Réactions Européennes

1. Directive exécution 2014/67

=> Loi du 11.12.2016

- définitions employeurs / travailleurs + indices
- contrôle : personne de liaison + 4 documents
- solidarité construction (1 an)
dettes salariales futures du sous traitant *direct*
Peu efficace (clause de style) + complexe (appli)
- droit d'action des organisations syndicales (« approbation »)
- exécution transfrontalière des sanctions :
récup en Belgique = pour la Belgique

2. Proposition THYSSEN (08.03.2015)

- durée prévisible du détachement : 2 ans, après = droit de l'Etat d'accueil
- détachement interim : salaire des intérimaires de l'Etat d'accueil
- « rémunération » du pays d'accueil ≠ « taux de salaire minimal »

2 à 3 ans minimum + procédure de carton jaune

URGENCE ! 2016-2019 = 45.000 postes menacés d'où ...

Réactions nationales

1. Lois :

- exonérations de cotisations : tax shift
- Loi programme 29.12.2012 (Loi 12.04.1965) :
solidarité donneur d'ordre / sous traitant - dettes salariales futures
- Loi programme 27.12.2012 :
écartement faux A1 par tribunaux < > RGT 883/2004 987/2009 ?
=> Procédure d'infraction Commission c. Belgique (2015)
=> Questions préjudicielles Cass. Fr. = CJCE 27.04.2017 (échec)
Cass. be = CJCE ? (ccls : oui si « fraude »)
- Loi 08.12.2013 (L. 27.06.1969) : « chekingatwork » via ONSS
- Loi 17.06.2016 : Marchés publics (40 % = roumaine / slovaque / estonienne)
« offre économiquement la plus avantageuse » + sous-traitants limités/agrés

Formulaire A1 roumain (<http://www.interimplus.biz>)

A1 Coordonarea sistemelor de securitate socială

Certificat privind legislația în materie de securitate socială care se aplică titularului
Regulamentele UE 883/04 și 987/09 (*)

INFORMAȚII PENTRU TITULAR

Acest certificat vizează legislația în materie de securitate socială care vi se aplică dumneavoastră și atestă faptul că nu aveți obligații de plată a contribuțiilor într-un alt stat.

Înainte de a părăsi statul în care sunteți asigurat(ă) pentru a pleca la muncă într-un alt stat, asigurați-vă că dețineți documentele care vă dau dreptul de a beneficia de prestațiile în natură necesare (de exemplu, asistență medicală, tratament în spital și altele) în statul în care veți lucra.

• Dacă aveți permis de ședere temporară în statul în care veți lucra, solicitați cardul european de asigurări de sănătate (CEAS) de la instituția de asistență medicală la care sunteți arondat(ă). Trebuie să prezentați acest card furnizorului dumneavoastră de servicii medicale dacă aveți nevoie de prestații în natură pe durata șederii.

• Dacă veți lucra în statul în care veți lucra, solicitați documentul S1 de la instituția de asistență medicală la care sunteți arondat(ă) și transmiteți-l cât mai curând instituției de asistență medicală competente din localitatea în care veți lucra (**).

În mod provizoriu, instituția de asigurări din statul de ședere va asigura, de asemenea, prestații speciale în caz de accident la locul de muncă sau de boală profesională.

1. DETALII PERSONALE ALE TITULARULUI

1.1 Cod numeric personal	1611203100050	☐ Sex feminin	☒ Sex masculin
1.2 Nume	[REDACTAT]		
1.3 Prenume	VIOREL		
1.4 Nume la naștere (**)	[REDACTAT]		
1.5 Data nașterii	03.12.1961	1.6 Naționalitate	ROMANA
1.7 Locul nașterii	ROMANIA		
1.8 Adresa în statul de reședință			
1.8.1 Strada, nr.	CAR DOROBANTI, 2, BL. 13, AP. 14	1.8.3 Cod poștal	[REDACTAT]
1.8.2 Orașul	BUZAU, JUD. BUZAU	1.8.4 Cod de țară	RO
1.9 Adresa în statul de ședere			
1.9.1 Strada, nr.	[REDACTAT]	1.9.3 Cod poștal	[REDACTAT]
1.9.2 Orașul	[REDACTAT]	1.9.4 Cod de țară	[REDACTAT]

2. LEGISLAȚIA STATULUI MEMBRU CARE SE APLICĂ

2.1 Statul membru	RO		
2.2 Data începerii	19.06.2014	2.3 Data încetării	29.08.2014
☒ 2.4 Certificatul este valabil pe durata activității			
☐ 2.5 Determinarea este provizorie			
☐ 2.6 Regulamentul 1408/71 rămâne în vigoare în temeiul articolului 87 alineatul (8) din Regulamentul 883/2004			

(*) Regulamentele (CE) nr. 883/2004, articolele 11-16, și 987/2009, articolul 19.

(**) Pentru Spania, Suedia și Portugalia, certificatul trebuie predat oficiului teritorial principal al Institutului național de securitate socială (INSS), instituției de asigurări sociale și, respectiv, instituției de securitate socială din localitatea de reședință.

(***) Informații furnizate instituției de către titular când acestea nu sunt cunoscute de către instituție.

A1 Coordonarea sistemelor de securitate socială

Certificat privind legislația în materie de securitate socială care se aplică titularului

3. CONFIRMAREA STATUTULUI DUMNEAVOASTRĂ

☒ 3.1 Angajat detașat	☐ 3.2 Angajat, lucrând în două sau mai multe state
☐ 3.3 Lucrător independent detașat	☐ 3.4 Lucrător independent în două sau mai multe state
☐ 3.5 Funcționar public	☐ 3.6 Personal contractual
☐ 3.7 Marinar	☐ 3.8 Calitate de angajat și lucrător independent în diferite țări
☐ 3.9 Calitate de funcționar public într-o țară și de angajat/lucrător independent într-o altă (alte) țară (țări)	☐ 3.10 Excepție

4. DETALII PRIVIND ANGAJATORUL / ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ ÎN STATUL A CĂRUI LEGISLAȚIE SE APLICĂ

☒ 4.1.1 Anajat	☐ 4.1.2 Activitate independentă
4.2 Codul de activitate al angajatorului/activității independente: RO21418856	
4.3 Numele sau denumirea companiei: S.C. INTERIM PLUS S.R.L.	
4.4 Adresa sediului social:	
4.4.1 Strada, nr. BUZESTI	4.4.2 Cod de țară RO
4.4.3 Orașul BUCURESTI, SECTOR 1	4.4.4 Cod poștal

5. DETALII PRIVIND ANGAJATORUL / ACTIVITATEA INDEPENDENTĂ ÎN CELALALT (CELELALTE) STATE(M) MEMBRU(E)

5.1 Numele sau denumirea (denumirile) și codul (codurile) firmei (firmelor) sau navei (navelor) unde veți fi angajat(ă)	[REDACTAT]
5.2 Adresa (adresele) sau numele navei (navelor) unde veți lucra (independent) în statul (statele) „gazdă”	[REDACTAT]
Strada LIEU - DIT L ELUISET , Numar ROUTE DE FAGOTIN , Oras VIRY , Cod Postal 74580, Cod Tara FR	
☐ 5.3 Sau fără adresă stabilă în statul (statele) în care lucrați (independent)	

A1 Coordonarea sistemelor de securitate socială

Certificat privind legislația în materie de securitate socială care se aplică titularului

6. INSTITUȚIA CARE COMPLETEAZĂ FORMULARUL

6.1 Nume	CASA NATIONALA DE PENSII PUBLICE		
6.2 Strada, nr.	LATINA, 8		
6.3 Orașul	BUCURESTI		
6.4 Cod poștal	020793	6.5 Cod de țară	RO
6.6 Numărul de identificare al instituției:			
6.7 Număr de fax la birou: +40.21.311.80.96			
6.8 Număr de telefon la birou: +40.21.311.80.47			
6.9 E-mail: DRE.CNPAS@CNPAS.ORG			
6.10 Data: 24.09.2014			
6.11 Semnătura			

STAMPILĂ

2. CCT :

« Constructbadge » via FSE (CCT 11.09.2014)

3. Plans d'action :

< art. 2 CPS (SIRS + AT) : Plan 2015 c. dumping social

Secrétaire d'Etat fraude sociale :

Plan 2018 : 78 actions, dont 8 sur détachements / A1

= 700 contrôles (notamment horticulture + viande)

600 suivis détachement « faux indépendants »

4. Clauses sociales contractuelles : CJCE 17.11.2015 - OK

- Région wallonne : guide + circulaire 21.07.2016 (1.000.000 Eur)

- Communes : chartes anti-dumping

CONCLUSIONS :

1. Détachement régulier ≠ dumping MAIS double avantage :
  - affiliation sécu du pays d'envoi (RGT 883/2004 et 987/2009)
  - « taux de salaire minimal » du pays d'accueil (96/71 + THYSSEN)Utilité
2. Détachement irrégulier = fraude = dumping
3. Chantiers à ouvrir
  - Révision RGT 883/2004 et 987/2009 : perception et redistribution des cotis°
  - Faux indépendants
  - Affiliation fictive des indépendants
  - 25 accords internationaux ?????

Non coupables de dumping !

